

PERE MARTÍ

L'herència de l' "anomalia"

Catalunya existeix com a realitat diferenciada dins l'estat espanyol no solament perquè té una llengua i una cultura pròpies, sinó sobretot perquè té un mapa polític completament diferent, en què les forces d'obediència catalana són majoritàries. El País Valencià i les Illes també tenen aquesta mateixa llengua i cultura pròpies, però en canvi políticament estan perfectament integrades en el mapa espanyol perquè les forces d'obediència estatal, el PP i el PSOE, són àmpliament majoritàries.

Aquesta especificitat del mapa polític nacional ve donada principalment per l'existència d'una dreta nacional, organitzada al voltant de CiU, que ha impedit històricament la penetració de la dreta espanyola a Catalunya, en els primers anys de la transició sota les sigles d'UCD o d'AP, i després, més endavant, refundada sota les sigles del PP. La dreta espanyola i espanyolista a Catalunya és marginal. El PP és el quart partit de l'arc parlamentari i continua tenint greus dificultats d'acceptació social, tant per mancances pròpies, com per rebuig de la societat als seus postulats. Però la dreta espanyola ha fracassat a Catalunya sobretot perquè durant els darrers 25 anys hi ha hagut una gran força política que li ha impedit créixer, que ha estat CiU, la principal "anomalia" del mapa polític català. La coalició que ha liderat Jordi Pujol no es pot definir com un partit conservador clàssic, ni per ideologia ni per pràctica de govern. Sempre ha mantingut oberta la porta a sectors progressistes aglutinats sota el paraigua nacionalista i ha practicat una política liberal en el terreny econòmic, però clarament social en el terreny de les polítiques de benestar i d'atenció a les persones.

En el cas de l'esquerra, l'evolució no ha estat així. Catalunya té avui una esquerra nacional minoritària, tot i que emergent, integrada principalment per ERC, però també per la nova ICV desvinculada d'Izquierda Unida. L'hegemonia en aquest espai l'ocupa el PSC,

"Amb el programa ideològic que Unió ha aprovat, CiU difícilment hauria guanyat les eleccions de només fa un any, i d'això n'és perfectament conscient Duran, perquè si fos així ja faria temps que volaria en solitari. Però Duran no ha fet un congrés d'un partit de govern, sinó un congrés per blindar un partit per afrontar una dura travessa del desert"

que és un partit català amb vincles orgànics de tipus federal amb el PSOE, amb les obligacions polítiques que això comporta, com la de no disposar de representació pròpia al Congrés dels Diputats o al Parlament europeu, per posar dos exemples ben visibles. Aquesta situació de dependència de l'esquerra majoritària catalana respecte el PSOE és fruit del Pacte d'Abril de 1977, pel qual el PSC es vinculava al PSOE i enterrava la possibilitat d'una esquerra nacional que havia impulsat el PSC-Reagrupament de Josep Pallach. Van ser els dirigents del PSC-Congrés, amb Joan Raventós i Raimon Obiols al capdavant, els que van optar per pactar amb el PSOE, i aquest, a canvi, va dissoldre la federació catalana del partit. S'amputava d'aquesta manera una possible via lerrouxista a Catalunya, però s'hipotecava també per molts anys la possibilitat de bastir una esquerra nacional. Des del punt de vista de la convivència potser va ser un encert, però des del punt de vista de la construcció nacional va suposar una clara frenada, que ara comença a veure's superada, sobretot gràcies a l'impuls de l'ERC de Josep-Lluís Carod-Rovira.

La sortida de CiU del Govern, per decisió d'ERC, es va justificar precisament per la necessitat de consolidar d'una vegada una esquerra nacional majoritària. Encara és aviat per fer judicis, però veurem quina de les dues esquerres en surt més reforçada d'aquesta decisió, si l'estatal o la nacional, tot i que ja hi ha símptomes clars en favor de la primera. Però el que sí que és evident és que la sortida de CiU del Govern també ha fet entrar en crisi l'espai del centre-dreta nacional, fins al punt que està en joc la seva supervivència com a espai polític de futur. No hi ha hagut un esfondrament de CiU, com els propagandistes de l'esquerra pregonaven i desitjaven, perquè la federació nacionalista disposa d'un espai real, propi, que respon a una realitat sociopolítica existent a la Catalunya d'avui, no solament a la de fa trenta anys. Com que no hi ha hagut esfondrament, tampoc no hi ha el risc immediat que aquest espai sigui ocupat pel PP, que malgrat els maquillatges en forma de Josep Piqué, continua sense créixer. Però és evident que l'espai de CiU està en crisi, principalment per la dificultat d'adaptar-se a una realitat nova, la de l'oposició, a la qual no hi havia estat mai.

En aquest context de crisi, el recent congrés d'UDC ha fet reaparèixer amb força el projecte ideològic dels fins ara demòcratacristians, rebatejats com a socialcristians, i el seu líder, Josep A. Duran Lleida. Unió ha fet una aposta clara —i legítima— per impulsar el seu cos doctrinal en un moment de desorientació, aportant a la federació tota una sèrie de continguts que, d'altra banda, sempre han estat presents al si de CiU, tot i que camuflats per l'habilitat de Jordi Pujol de nedar en l'ambigüitat. Els demòcratacristians han fet un gir social dins la mateixa aposta ideològica de sempre, inspirada en l'humanisme cristià, que no vol dir un gir cap a l'esquerra. Vol dir situar les persones com a prioritat, cosa que passa per un nacionalisme més personalista que identitari i per la defensa d'un conjunt de valors que tenen en la família

El líder d'Unió Democràtica de Catalunya s'adreça als assistents del 23è Congrés del partit, una fita clau de la qual Duran ha sortit encara més enfortit, dins de la formació i, també, dins de Convergència i Unió. El seu discurs sembla més objectiu i directe que no el d'Artur Mas, cap de CDC i de la pròpia federació.

tradicional i l'educació mixta pública-privada dos dels principals referents.

Fins aquí res de nou. El que ha canviat és el context. Ara CiU ja no està al Govern i el seu líder més carismàtic està en retirada. El problema –per dir-ho d'alguna manera– és que el debat ideològic es barreja encara amb el debat successori i el desafiament que ha plantejat Unió no és d'idees, que també, sinó sobretot d'estratègia i de lideratges. Després del congrés de Viladecans, Josep A. Duran Lleida surt clarament reforçat com a dirigent amb aspiracions dins a CiU no tant perquè té un partit cohesionat, sinó sobretot perquè té una oferta clara per traslladar a la federació i a la societat, cosa que no ha aconseguit encara la CDC d'Artur Mas. Dit en altres paraules, Duran aprofita per recórrer, ampliar i fer seu tot l'espai polític que la indefinició o l'ambigüitat de Mas li regala. El debat sobre el vot en el referèndum de la Constitució europea és l'exemple més clar d'aquesta situació.

L'intent de CDC de continuar movent-se en el terreny de l'ambigüitat nacional o social és difícilment sostenible, com tampoc ho és la temptació de situar tot el discurs polític en l'eix nacional i ignorar l'eix ideològic dreta-esquerra. Ignorar el primer és l'error que sempre ha fet el

PSC, però la temptació d'ignorar el segon aigualix el missatge que CDC necessita fer arribar a la societat com a alternativa. En el govern es pot ser ambigu, però en l'oposició no. En l'oposició s'ha de vendre una alternativa clara i concreta. També és absurd pretendre continuar sent el “pal de paller” del nacionalisme, perquè CiU ja ha perdut el monopoli del nacionalisme. A Catalunya, avui el nacionalisme està compartit, com a mínim, per CiU, ERC i ICV, sense excloure aquells sectors del PSC que també el comparteixen. I també és absurd pretendre situar-se en l'espai de l'esquerra, que està completament saturat, i més després de vuit anys de pactes amb el PP.

És evident que CiU té un gran espai polític no solament per a mantenir-lo sinó per a ampliar-lo, però és el seu, el del centre-dreta nacional. Aquest espai abraça des d'un centre progressista fins a les posicions més conservadores.

Duran ja ha fet la feina. En paraules seves, Unió “tanca la porta per la dreta”, perquè en l'espai de CiU no hi entri el PP. Ara falta que CDC i els seus líders recorrin tot l'espai que hi ha des d'aquesta dreta socialcristiana fins al centre, amb un projecte renovat i una estratègia clara, que no només no exclou po-

sicionaments en l'eix nacional més ambiciosos dels que s'han fet en el passat, en clau sobiranista, sinó que són imprescindibles per treure a la llum l'alternativa davant un Govern de signe i pràctica autonomista-federalista.

L'expresident de la Generalitat no va guanyar mai les eleccions amb el programa ideològic d'Unió Democràtica, tot i que segurament a nivell personal el compartia. La majoria l'ha obtinguda quan, sense perdre aquesta frontera per la dreta, ha anat a buscar el centre. Amb el programa ideològic que Unió va aprovar en el seu congrés CiU difícilment hauria guanyat les eleccions de només fa un any, i d'això també n'és perfectament conscient Duran, perquè si fos així ja faria temps que volaria en solitari. Però Duran no ha fet un congrés d'un partit de govern, sinó un congrés per blindar un partit per afrontar una dura travessa del desert. Per tant, els dirigents de CDC s'haurien de preocupar poc quan Duran es proclama –o el proclamen– hereu del pujolisme. Ho pot arribar a ser, però només ho serà si Convergència desisteix de lluitar per aquesta herència mantenint-se en la indefinició, com si res no hagués canviat a Catalunya.

Pere Mart és periodista